

Okamžik nabytí vlastnictví věci

Pokud se účastníci kupní smlouvy dohodnou, může prodávající věc, kterou pronajal či zapůjčil třetí osobě, prodat bez faktického předání kupujícímu, který je srozuměn s tím, že věc převezme až po skončení práva třetí osoby věc užívat. K převodu vlastnictví tak dojde nikoliv ....

Pokud se účastníci kupní smlouvy dohodnou, může prodávající věc, kterou pronajal či zapůjčil třetí osobě, prodat bez faktického předání kupujícímu, který je srozuměn s tím, že věc převezme až po skončení práva třetí osoby věc užívat. K převodu vlastnictví tak dojde nikoliv předáním věci, nýbrž v okamžiku, který účastníci v kupní smlouvě sjednali.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1232/2001, ze dne 12.3.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce V. L., zastoupeného advokátem, proti žalované N. R., zastoupené advokátem, o zaplacení částky 130.500,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Karlových Varech pod sp. zn. 17 C 12/2000, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 14. listopadu 2000, č. j. 13 Co 788/2000-80, tak, že rozsudek krajského soudu se zrušuje a věc se vrací Krajskému soudu v Plzni k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Karlových Varech rozsudkem ze dne 28. 4. 2000, č. j. 17 C 12/2000-48, zamítl žalobu na zaplacení částky 130.500,- Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že otec žalobce, V. L., předal v prosinci 1997 žalované jako své tehdejší zaměstnankyni do užívání osobní motorové vozidlo zn. Ford Fiesta 1.8 D pro cesty z domova do zaměstnání a zpět a pro služební cesty. Ačkoliv v březnu 1999 převedl vlastnické právo k automobilu na žalobce, žalovaná se souhlasem Ing. L. použila předmětný vůz v červnu 1999 na soukromou cestu do Francie, kde zaparkovala vozidlo dne 18. 6. 1999 poblíž bydliště svých přátel a řádně je zajistila uzavřením bočních okének a uzamčením řízení a dveřních zámků. V noci z 18. 6. na 19. 6. 1999 byl vůz neznámým pachatelem odcizen a dne 20. 6. 1999 nalezen francouzskou policií jako zcela zničený vrak. Soud dovodil, že mezi žalovanou a Ing. L. byla v prosinci 1997 uzavřena ústní smlouva o výpůjčce (§ 659 a násl. obč. zák.) předmětného vozu pro služební účely. Žalovaná byla v dobré víře, že jí vlastník vozu později udělil souhlas k jeho použití i pro soukromý účel (žalobci se nepodařilo prokázat, že by byl převod vlastnictví žalované oznámen, ostatně až do podání žaloby se ve vztahu k ní jako vlastník vozidla nechoval), a tedy na základě ústního dodatku k platné smlouvě o výpůjčce jí vzniklo právo předmětný vůz použít bezplatně i pro soukromou zahraniční cestu. Protože prokázala, že vůz užívala řádně a v souladu s dohodnutým účelem a že ho zároveň chránila všemi dostupnými prostředky před poškozením, ztrátou nebo zničením, neporušila žádnou smluvní povinnost. Navíc prokázala, že škodu na předmětném vozidle nezavinila (§ 420 odst. 1 a 3 obč. zák.), proto nemá žalobce na náhradu škody nárok.

K odvolání žalobce Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 14. 11. 2000, č. j. 13 Co 788/2000-80,

rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení a proti rozsudku nepřipustil dovolání. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, avšak k závěru o neopodstatněnosti uplatněného nároku dospěl z odlišných právních důvodů. Dovodil především, že žalobce není v dané věci aktivně legitimován, neboť lze pochybovat, zda vůbec nabyt vlastnícké právo k předmětnému vozu. Žalobce měl podle ústní kupní smlouvy uzavřené se svým otcem začít užívat vůz až poté, co bude žalované opatřen jiný služební automobil, avšak nestalo se tak a vůz nepřetržitě užívala žalovaná. S odkazem na ustanovení § 133 odst. 1 a § 601 obč. zák. proto soud vyloučil platnost výhrady přechodu vlastnictví po zaplacení kupní ceny pro nedostatek písemné formy, a jestliže žalobce vůz prokazatelně nepřevzal, samotná registrace žalobce jako držitele vozu u dopravního inspektorátu, která má pouze evidenční charakter, vlastnícké právo žalobce nedokládá. Kromě toho ani v případě, že by žalobce vlastnictví k vozu nabyt, neexistoval mezi ním a žalovanou žádný odpovědnostní vztah, který by mu zakládal právo na zaplacení žalované částky. Žalovaná se totiž předmětného automobilu nezmocnila, nýbrž jím disponovala na základě dohody se svým zaměstnavatelem (Ing. L.) v souvislosti s trváním jejího pracovního poměru; v úvahu by proto připadala pouze její odpovědnost vůči zaměstnavateli podle ustanovení § 172 a násl. nebo § 178 zák. práce. Žalobci však z titulu pracovněprávního vztahu odpovídat nemůže, neboť u něho v pracovním poměru nikdy nebyla. Protože mezi žalovanou a žalobcem nevznikl ani právní vztah výpůjčky podle § 659 obč. zák., nelze dovozovat odpovědnost žalované za zničení vozu vůči žalobci.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř. a které odůvodňuje podle § 241 odst. 3 písm. c) a d) o.s.ř. Namítá, že žalovaná použila předmětné motorové vozidlo v rozporu s účelem, k němuž jí bylo předáno do bezúplatného užívání, tedy ke služebním účelům a cestám ze zaměstnání do místa bydliště a zpět, neboť je použila k soukromým cestám do Francie bez souhlasu žalobce, resp. jeho zástupce (Ing. L.), a nezabezpečila je ani před poškozením, zničením či ztrátou všemi dostupnými prostředky (rozpojovač čerpadla), čímž je založena její odpovědnost za škodu ve smyslu ustanovení § 420 a násl. obč. zák. Podle dovolatele je třeba posuzovaný právní vztah kvalifikovat jako výpůjčku ve smyslu ustanovení § 659 a násl. obč. zák., přičemž žalovaná jako vypůjčitel odpovídá za škodu vzniklou půjčiteli zaviněným porušením právní povinnosti. Žalobce do tohoto vztahu vstoupil okamžikem nabytí vlastníckého práva k vozidlu, tj. singulární sukcesí všech práv a závazků Ing. L. vyplývajících z vlastníckého práva k tomuto vozu. Dovolatel vytýká odvolacímu soudu, že nesprávně uvažoval o tzv. výhradě vlastnictví vázané na zaplacení kupní ceny, ačkoliv z provedeného dokazování vyplynulo, že žalobce se s Ing. L. v souladu s ustanovením § 133 odst. 1 obč. zák. dohodl o okamžitém prodeji vozu s převodem vlastnictví bez nutnosti hmotného odevzdání movité věci za situace, kdy jej užívala žalovaná. Tomu odpovídá i okolnost, že Ing. L. žalobci vůz předal symbolicky (traditio brevi manu), předáním dokladu opravňujícího k nakládání s věcí (osvědčení o technickém průkazu), do něž bylo zaneseno jméno žalobce. Dovolatel navrhuje, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen spolu s rozsudkem soudu prvního stupně a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Vzhledem k ustanovení části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů, (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001 - dále jen „o.s.ř.“). Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. oprávněnou osobou - účastníkem řízení - se nejprve zabýval přípustností dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže trpí vadami uvedenými v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. Dovolání je též přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé [§ 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř.], a proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak, než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 238 odst. 1 písm. b) o.s.ř.].

Podle § 239 odst. 1 o.s.ř. dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzeno, jestliže odvolací soud ve výroku rozhodnutí vyslovil, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže odvolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

Dovolání může být podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu.

Pokud žalobce s odkazem na ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř. odůvodnil své dovolání též tím, že rozhodnutí soudů obou stupňů vycházejí ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, konkrétně že soudy nesprávně dovodily, že žalovaná použila vozidlo k soukromé cestě do Francie se souhlasem žalobce, resp. jeho zástupce Ing. L., a že je při cestě zabezpečila před poškozením, zničením či ztrátou všemi dostupnými prostředky, nejedná se o námitky k právnímu posouzení věci, tedy o dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. Dovolatel totiž netvrdí, že by odvolací soud jím správně zjištěný skutkový stav nesprávně posoudil po stránce právní, nýbrž ve skutečnosti nesouhlasí se skutkovými závěry v uvedených otázkách. Správnost rozsudku odvolacího soudu z hlediska takto vymezeného dovolacího důvodu nemohl odvolací soud přezkoumat, neboť namítaná okolnost, že rozsudek odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, nezakládá přípustnost dovolání podle ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř., protože nejde o námitku nesprávného řešení otázky právní.

O rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadního významu jde především tehdy, posuzoval-li odvolací soud právní otázku, která v projednávané věci měla pro rozhodnutí ve věci zásadní význam (tedy nejde o posouzení jen takové právní otázky, které pro rozhodnutí věci nebylo určující). Rozhodnutí odvolacího soudu musí současně mít po právní stránce zásadní význam z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (mající obecný dopad na případy obdobné povahy). Rozhodnutí odvolacího soudu má z tohoto pohledu zásadní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší takovou právní otázku, která judikaturou vyšších soudů (tj. odvolacího soudu a odvolacích soudů) nebyla vyřešena nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil (vyšší soudy při svém rozhodování řeší takovou otázku rozdílně, takže nelze hovořit o ustálené judikatuře), nebo jestliže odvolací soud posoudil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů [rozhodnutí odvolacího soudu představuje v tomto směru odlišné („nové“) řešení této právní otázky].

Nesprávné právní posouzení věci [§ 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř.] může spočívat v tom, že dovolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

V posuzovaném případě odvolací soud potvrdil zamítavé rozhodnutí o nároku žalobce na náhradu škody na věci vzniklé v době, kdy ji žalovaná se souhlasem otce žalobce užívala, s odůvodněním, že žalobce jednak nebyl k okamžiku vzniku škody vlastníkem věci, neboť ji od svého otce platně nenabyl, jednak ani jako vlastník věci nebyl se žalovanou v takovém právním vztahu, který by jej opravňoval uplatnit proti ní nárok na náhradu škody.

Podle § 133 odst. 1 obč. zák. převádí-li se movitá věc na základě smlouvy, nabývá se vlastnictví převzetím věci, není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak.

Podle § 601 věty první obč. zák. (tzv. výhrada vlastnictví) má-li vlastnictví k prodané movité věci přejít na kupujícího až po zaplacení ceny, musí být tato výhrada dohodnuta písemně.

Podle této úpravy se při prodeji věci váže okamžik nabytí vlastnictví zásadně na převzetí věci kupujícím. Zákon však umožňuje účastníkům kupní smlouvy, aby si tuto otázku upravili vzájemnou dohodou odchylně, tedy tak, že si sjednají nabytí vlastnického práva k jinému okamžiku. Tzv. výhrada vlastnictví představuje jednu z možností odchylného ujednání o okamžiku nabytí vlastnického práva, a to v závislosti na zaplacení kupní ceny. Účastníci se však mohou dohodnout i tak, že kupující se stane vlastníkem věci dříve, než mu bude předmět koupě odevzdán; v takovém případě k převodu vlastnictví dojde nikoliv předáním věci, nýbrž v okamžiku, který účastníci v kupní smlouvě sjednali. Pokud se tedy účastníci kupní smlouvy takto dohodnou, může prodávající věc, kterou pronajal či zapůjčil třetí osobě, prodat bez faktického předání kupujícímu, který je srozuměn s tím, že věc převezme až po skončení práva třetí osoby věc užívat.

Odvolací soud převzal skutkové zjištění soudu prvního stupně (správnost skutkových zjištění nepodléhá dovolacímu přezkumu), že žalobce se ústně dohodl se svým otcem na koupi vozu s tím, že jej začne užívat poté, co pro žalobkyni, která měla předmět prodeje ve svém držení, bude zajištěno jiné vozidlo. Takové ujednání představuje dohodu účastníků kupní smlouvy o nabytí vlastnictví věci k okamžiku uzavření kupní smlouvy bez fyzického předání věci ve smyslu ustanovení § 133 odst. 1 in fine obč. zák. Zároveň je zřejmé, že součástí kupní smlouvy nebyla tzv. výhrada vlastnictví podle § 601 obč. zák., vyžadující písemnou formu. Dovedil-li odvolací soud na základě uvedeného ujednání žalobce a jeho otce, že podmínkou nabytí vlastnického práva bylo převzetí vozu, vyložil ustanovení § 133 odst. 1 obč. zák. nesprávně a v rozporu s ustálenou soudní praxí. Jeho rozhodnutí má proto z tohoto hlediska zásadní právní význam a dovolání je podle § 239 odst. 2 o.s.ř. přípustné; ze stejných důvodů je pak i důvodné.

Správný není ani závěr odvolacího soudu, že mezi účastníky neexistoval žádný právní vztah zakládající žalobci nárok na náhradu škody. Vlastník věci, který je podle § 123 obč. zák. oprávněn v mezích zákona předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s nimi, má právo, aby mu jeho věc byla vrácena osobou, která ji užívá místo něj. Jde-li o užívání neoprávněné, zakládá povinnost věc vydat ustanovení § 126 odst. 1 obč. zák., jde-li o užívání oprávněné, stanoví dobu, případně podmínky vrácení věci smluvní ujednání účastníků či zákonná

úprava příslušných smluvních typů. Nemůže-li být povinnost vrátit věc vlastníku splněna, nastupuje odpovědnost za škodu způsobenou porušením právní povinnosti ve smyslu ustanovení § 420 obč. zák.

Okolnost, že žalovaná nebyla se žalobcem v pracovněprávním vztahu, je z tohoto pohledu nevýznamná, neboť podle skutkových zjištění soudů obou stupňů cestu do Francie s vozidlem ve vlastnictví žalobce vykonala za soukromým účelem, nikoliv při plnění pracovních úkolů. Není-li za této situace schopna vůz žalobci vrátit, odpovídá mu za škodu tím vzniklou (§ 420 obč. zák.).

Ze všech těchto důvodů je zřejmé, že dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. je naplněn; Nejvyšší soud České republiky proto rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 1 část věty za středníkem o.s.ř.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní poměr \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Převedení zaměstnance na jinou práci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Plat](#)